

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz (przewodniczący)

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

SSN Karol Weitz

w sprawie ze skargi D. S. o wznowienie postępowania
w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w K.
sygn. akt IX GC (...) i wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...)
sygn. akt I ACa (...)
w sprawie z powództwa D. S.
przeciwko S. R.
o ochronę dóbr osobistych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 stycznia 2018 r.,
zażalenia skarżącej D. S.
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 3 października 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

1) oddala zażalenie;

2) przyznaje od Skarbu Państwa Sądowi Apelacyjnemu w (...) r.pr. M. S. wynagrodzenie w kwocie 2070,- (dwa tysiące siedemdziesiąt) złotych podwyższone o stawkę podatku VAT z tytułu udzielonej powódce bezpłatnej pomocy prawnej w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił na podstawie art. 410 § 1 pkt 1 k.p.c. skargę powódki o wznowienie postępowania przed Sądem pierwszej i drugiej instancji w sprawie o ochronę dóbr osobistych. opartą na podstawie nieważności postępowania (art. 401 pkt 1 k.p.c.).

Skarżąca oparła skargę na podstawie nieważności postępowania (art. 401 pkt 1 k.p.c.) z przyczyny uczestniczenia w składzie sądu orzekającego w pierwszej instancji sędziego podlegającego wyłączeniu z mocy prawa, z uwagi na pozostawanie z pozwanym sędzią sprawującym funkcję sędziego wizytatora w takim stosunku prawnym, że rozstrzygnięcie mogło wpływać na jego prawa i obowiązki, zaniechania obowiązku wyłączenia z mocy prawa wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] skoro podlegali takiemu obowiązkowi wszyscy sędziowie I Wydziału Cywilnego Sądu Okręgowego w K. oraz z przyczyny niewłaściwości Wydziału Gospodarczego Sądu Okręgowego w K. do orzekania w sprawie o naruszenie dóbr osobistych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wskazane przyczyny wznowienia postępowania nie pozwalają na przyjęcie, że skarga opiera się na ustawowej przyczynie wznowienia postępowania. Podane przez skarżącą okoliczności nie stanowią przesłanki wyłączenia sędziego na podstawie art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. Sędzia orzekający w sprawie jako zawodowy sędzia miał odpowiednie umocowanie do pełnienia swej funkcji i nie był wyłączony z mocy ustawy a sprawa została przekazana zgodnie z przepisami obowiązującego prawa do rozpoznania wydziałowi gospodarczemu Sądu Okręgowego. Pełnienie przez pozwanego funkcji wizytatora w Sądzie Okręgowym w K. nie oznacza, że między nim a sędzią orzekającym zachodzi taki stosunek prawny, że wynik sprawy oddziałuje na jego prawa lub obowiązki. Taka sama sytuacja zachodzi w stosunku do sędziów Sądu Apelacyjnego i brak jest podstaw do uznania, że podlegali wyłączeniu z mocy ustawy a przez została zrealizowana przesłanka wznowienia postępowania z art. 401 pkt 1 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie skarżąca zarzuciła naruszenie art. 401 pkt 1 k.p.c. w zw. z 48 § 1 k.p.c. oraz art. 16 § 1 pkt 2 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 2 i art. 1 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych przez pominięcie i nieuwzględnienie, że orzekał sąd niewłaściwy rzeczowo do rozpoznania sprawy oraz wniosła o jego uchylenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 410 § 1 k.p.c. sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisane go terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. Jak przyjęto w orzecznictwie Sądu Najwyższego, skarga o wznowienie postępowania nie opiera się na ustawowej podstawie w rozumieniu tego przepisu zarówno wtedy gdy przytoczona w niej podstawa nie odpowiada wzorcowi którejkolwiek z podstaw wznowienia (art. 401, 401¹ i 403 k.p.c.) jak i wówczas, gdy podstawa ta odpowiada wprawdzie temu wzorcowi, lecz w sposób oczywisty w rzeczywistości nie wystąpiła (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2012 r., I CZ 35/12, nie publ.).

Art. 48 k.p.c. wyczerpująco określa sytuacje, w których sędzia jest wyłączony z mocy samej ustawy, a zatem niedopuszczalna jest rozszerzająca interpretacja tej normy procesowej. Warunkiem dopuszczalności skargi o wznowienie z powodu orzekania przez sędziego wyłączonego z mocy ustawy jest zgodnie z art. 401 pkt 1 k.p.c. to, aby strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia tego sędziego. Nie może więc wnosić o wznowienie, jeżeli mogła żądać wyłączenia sędziego na podstawie art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. albo żądała takiego wyłączenia a sąd oddalił jej wniosek. Skarżąca nie podnosi, że nie wiedziała do daty wydania wyroku przez Sąd drugiej instancji o okolicznościach wskazujących na istnienie podstawy do wyłączenia z urzędu sędziów Sądu Okręgowego i Apelacyjnego, albo że wiedziała ale z określonych przyczyn takich okoliczności nie mogła podnieść. Już tylko z tego względu skarga oparta na twierdzeniu o orzekaniu w sprawie przez sędziów podlegających wyłączeniu z mocy prawa jest niedopuszczalna. Na marginesie jedynie zatem trzeba podnieść, że nie odpowiada podstawie wznowienia określonej w art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. wskazanie, iż przed Sądem pierwszej instancji sędzia podlegał wyłączeniu, bo sędzia pozwany „miał być” przewodniczącym wydziału i wizytatorem i z tego samego powodu wyłączeniu podlegali sędziowie Sądu Apelacyjnego, przy pominięciu okoliczności, że sędzia pozwany przed przystąpieniem do merytorycznego rozpoznania sprawy przeszedł w stan spoczynku. Sędzia nie jest zawsze z mocy ustawy wyłączony od rozpoznania sprawy w razie skierowania roszczenia przeciwko innemu sędziemu orzekającemu w tym sądzie, a jedynie wtedy, kiedy pozostaje z tym sędzią w takim stosunku prawnym, że wynik tej sprawy oddziałuje na jego prawa i obowiązki,

przy czym związek pomiędzy wynikiem sprawy a tym oddziaływaniem nie może być pośredni, dalszy albo hipotetyczny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 1991 r., II CR 657/90, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2006 r., III CZP 76/06, OSNC 2007, nr 7-8, poz. 100, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2013 r., II CSK 720/12, nie publ.).

Powołanej przesłanki nie uzasadnia również rozpoznanie sprawy o ochronę dóbr osobistych przez wydział gospodarczy sądu okręgowego a nie wydział cywilny tego sądu, bo zgodnie art. 17 pkt 1 k.p.c. właściwy do rozpoznania spraw o prawa niemajątkowe jest właściwy sąd okręgowy. Oznacza to, że każdy sędzia sądu okręgowego jest sędzią uprawnionym i skład sądu był prawidłowy, również w przypadku rozpoznania sprawy w wydziale gospodarczym wskutek zarządzenia Prezesa Sądu Okręgowego, przy zastosowaniu właściwych przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania. Powołanej podstawy nie wypełnia również zarzut naruszenia przepisów ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych i ustawy o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych.

Z tych względów orzeczono na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., rozstrzygając o kosztach zastępstwa procesowego z urzędu na podstawie § 4 ust. 1 i 3, § 8 ust. 5 i § 16 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2016, poz. 1714).